

COOL TOOL geeft PPS boost

Fred Lohman (PKM Solutions) en Juriaan van Meel (ICOP adviseurs).

Verleden jaar wonnen ze de NieuwBouwprijs voor innovaties.

Hoe is het hen vergaan? En bovenal: wat vinden de klanten van hun prijswinnende modelleringsprogramma?

Tekst: **Arie Grevers**

“De toekenning van een prijs met een jury van zwaargewichten is een behoorlijke steun in de rug voor jonge ondernemers. Dat hebben we gemerkt. Je hoeft niet zoveel meer uit te leggen en door alle publiciteit eromheen weten klanten je te vinden. Inmiddels zijn we in de race voor meerdere projecten.” Fred Lohman (34) is directeur van PKM Solutions, dat in 2003 werd opgericht.

Het PKM-systeem was voor infraprojecten (onder andere door Rijkswaterstaat) al met succes toegepast om vraagspecificaties te structureren, inzichtelijk te maken en het eindproduct bij oplevering te toetsen aan de eisen. Maar ook de utiliteitsector kan uit de voeten met de principes van het systeem. Dat bleek toen PKM Solutions samen met ICOP adviseurs (in strategische huisvesting) het programma wisten toe te passen voor het modelleren van het Programma van Eisen bij de renovatie van het ministerie van Financiën. Hiervoor sleepten ze verleden jaar de NieuwBouwprijs in de wacht.

ICOP-directeur Juriaan van Meel (34): “Zeker zo belangrijk bij de introductie van dit soort systemen is de bereidheid tot parti-

cipatie van opdrachtgevers. Zonder hen gaat het niet. Het ministerie van Financiën zocht naar een middel om van het complexe PvE een hanteerbaar stuk kon maken voor het PPS-contract, een contract voor ontwerp, bouw, financiering en vijftientig jaar beheer. Samen met de Rijksgedebouwendienst hebben zij de prestaties geformuleerd en wij hebben samen met hen die prestaties in ons systeem gebracht.”

Flinke slinger De mogelijkheden van het model en de professionele begeleiding

‘De acceptatie op de werkvloer heeft niets met generatieverschillen te maken’

van het innovatieve duo heeft de doorslag gegeven in de keuze voor het systeem. De bekroning met de NieuwBouwprijs bevestigt nog eens de juistheid van die keuze. Aldus Angelia Zeegers (44), senior raadgevend ingenieur bij de Rijksgedebouwendienst. Zij heeft zich van opdrachtgeverzijde beziggehouden met de vraag hoe je de output- of vraagspecificaties

vormgeeft en hoe het PKM-modelleringsstelsel hier het beste op aansluit. “Je hebt zo’n drietal systemen voor het modelleren van outputspecificaties. Maar lang niet elk model sluit aan bij onze wensen. Belangrijk was bijvoorbeeld de wijze waarop consistentie, eenduidigheid van de vraagspecificatie wordt gegarandeerd, de mogelijkheid tot maatwerk en de zekerheid van een goede begeleiding. Met het PK-model hebben we nu een goed stuk gereedschap om de PPS-uitdagingen op een efficiënte wijze te ondersteunen.”

De tevredenheid uit zich onder meer door de inzet van het model bij andere overheidsopdrachten in de utiliteitsbouw. “Ja, we gaan het model ook inzetten bij de nieuwbouw van de kantoren voor de Belastingdienst in Doetinchem en de Belastingdienst / Informatie Beheer Groep Groningen en bij het detentiecentrum in Rotterdam. Natuurlijk kan het ook zonder. Dat hebben we gezien bij het eerste Nederlands DBFM-contract in de utiliteit, de Montaigne-school in Den Haag. Daar ging alles nog op papier. Maar, de projecten worden steeds complexer en op papier is de controle op de consistentie en eenduidigheid van het PvE nauwelijks nog te

doen. Kan zo’n papieren tijger nog wel contractstuk zijn? Daar liepen we tegenaan bij de renovatie van het Ministerie van Financiën. Door modellering is dat een stuk eenvoudiger geworden. Ja, je kunt gerust zeggen dat die computersystemen een flinke slinger hebben gegeven aan ontwikkelingen van prestatie-eisen.”

Ook voor verificatie De opdracht voor het ministerie van Financiën ging voor 173 miljoen naar Safire, een consortium van ABN AMRO, Burgers Ergon, GTI, ISS en Strukton. Het consortium heeft contact gezocht met Lohman en Van Meel. Hun systeem zou een prima uitgangspunt kunnen zijn voor de projectbeheersing. Een interessante en volstrekt nieuwe uitbreiding van het toepassingsgebied. Nu speelt het systeem een cruciale rol bij verificatie en validatie in ontwerp-, uitvoerings- en onderhoudsfase. Frank Hoekemeijer (36) van T&E Consult, het ingenieursbureau van Strukton, verwacht hierdoor op een meer efficiënte en accurate wijze te kunnen controleren of de inspanningen van het consortium een eindproduct opleveren dat gaat voldoen aan de vereiste

prestatie. “Elke stap vanaf de ontwerpfase houdt je als het ware tegen het licht van het PvE. Dat is even wennen voor de betrokkenen. Het lijkt wat extra werk en dat is niet altijd even leuk; zeker niet als je onder tijdsdruk staat. Toch merk je dat degenen die inzien dat een PPS-contract een andere wijze van werken vereist, het systeem verwelkomen als een

buitengewoon zinvol hulpmiddel waardoor je het risico van faalkosten tot een minimum kunt beperken en optimaal kunt voldoen aan de wensen van eindgebruiker. De acceptatie op de werkvloer heeft dus weinig met generatieverschillen te maken. Dat komt mede doordat de interface die we in samenwerking met ICOP/PKM hebben ontwikkeld, >>

De NieuwBouwprijs

De NieuwBouwprijs, een initiatief van De NieuwBouw (www.denieuwbouw.nl), beleefde in december zijn tweede editie. Elders in dit nummer een korte beschrijving van de winnaar van 2006. Dat was opnieuw ICOP (Daan Oostinga en Herman Hoekman) De jury bestond uit:

- Jan Coppes, Voorzitter ONRI
- Andre Dorée, Hoogleraar Markt- & Organisatievormen in de Bouw UT
- Herman Hazewinkel, Voorzitter Raad van Bestuur VolkerWessels
- Jan Hovers, destijds Voorzitter Regieraad Bouw
- Fred Lohman, Directeur PKM Solutions (winnaar verleden jaar)
- Bert Keijts, Directeur-Generaal Rijkswaterstaat
- Marlies Pernot, Algemeen Directeur Vereniging Eigen Huis
- Karin van Willigen, Directeur Bouweconomie Bouwend Nederland

Juriaan van Meel (links) en Fred Lohman

zeer gebruikersvriendelijk is.” Het heeft even geduurd voordat het systeem geconfigureerd was op een manier zoals wij ermee wilden werken. “Maar dat wisten we van tevoren. We wilden juist intensief betrokken zijn bij de ombouw van een modelleringsysteem voor prestatie-eisen tot een model voor verificatie- en validatie. Een stukje investering in kennis. Kennis waar je in de toekomst niet zonder kunt als je wilt meedingen naar PPS-opdrachten. De complexiteit is hoog en er zit een grens aan wat je op Excel-uitdraaien kunt overzien.”

De Strukton-specialist Kennis & Innovatie hoopt dat de opdrachtgevers voortgaan op de ingeslagen weg en in de toekomst het gemodelleerde PvE via internet beschikbaar stellen vanaf de start van de aanbestedings-

fase. “In die fase gebeurt communicatie over wijzigingen en dergelijke nog op traditionele wijze tijdens vergaderingen. Is nog steeds wat omslachtig. De wijzigingen worden dan door ons ingevoerd in het systeem. De hele database voor verificatie en validatie hebben we nu zelf moeten opbouwen. Er bestaat nog wat schroom om dát met ons te delen. Mogelijk ingegeven door onzekerheid over het feilloos functioneren van modelleringsystemen.” Het enthousiasme over het PKM/ICOP-systeem betekent niet, dat

Strukton het bij elk PPS-project wil inzetten. “Er zijn wereldwijd nog ongeveer drie andere systemen waar we graag wat ervaringen mee willen opdoen.”

‘Uitstekend gereedschap om de PPS-uitdagingen efficiënt te ondersteunen’

Het ICOP/PKM-modelleringsysteem

Een opdrachtgever heeft vaak wel in grote lijnen een idee over hoe zijn gebouw er moet uitzien. Of dat nu een kantoorgebouw of ziekenhuis is; hij wil ruimtes die optimaal zijn ingericht voor zijn activiteiten. Overleg met de gebruikers en raadpleging van de voorschriften levert een bonte verzameling van ongelijksoortige eisen, wensen en normen op. Deze moeten allemaal hun plek krijgen in het Programma van Eisen (PvE). Als het beheer ook nog eens over een periode van twintig tot dertig jaar wordt gecontracteerd, krijg je op de traditionele manier een stapel Excel-vellen die nauwelijks nog te behappen is. Een lijvig papieren PvE dat gemakkelijk tot fouten kan leiden doordat betrokkenen bijvoorbeeld de verbanden tussen de uiteenlopende zaken niet kunnen overzien. Bovendien kunnen er gemakkelijk onduidelijkheden ontstaan. Meerwerk en faalkosten zijn het gevolg.

Met digitale modelleringstechnieken kun je ervoor zorgen dat het PvE compleet, transparant en consistent blijft. De opdrachtgever legt de informatie op systematische wijze vast in een computermodel. Eenvoudig uit te breiden, te wijzigen en te toetsen. Op eenzelfde wijze kan de opdrachtnemer controleren of hij heeft voldaan aan de gevraagde prestatie.

Met het ICOP/PKM-systeem leg je al die PvE-informatie vast in elementen waaraan je eigenschappen toekent. Die elementen kunnen ruimtes, werkprocessen of mensen zijn. En ook minder concrete zaken als een aangenaam werkklimaat. Die elementen hebben met elkaar te maken en zijn onderling verbonden door functierelaties. Hierdoor hoef je wijzigingen die bijvoorbeeld voor alle ruimtes gelden maar op één plaats door te voeren. Het systeem stroomlijnt, structureert en brengt onderlinge verbanden aan, waardoor het PvE ook bij zeer complexe werken hanteerbaar blijft.

Op de site van ICOP (www.icop.nl) staat onder publicaties een informatief introductiefilmje dat gemaakt is voor de NieuwBouwprijs. Ook vind je hier een wat langer artikel onder de titel ‘Een innovatief programma van eisen’.

Niet voorschrijven

Angelia Zeegers geeft nadrukkelijk aan dat het delen van de database – en daar is Hoekemeijer het mee eens – iets anders is dan het communiceren over het outputspecificaties. “Wellicht een overweging waard dat laatste ook voor de gunning te gaan doen. Dat kan dan net als na de gunning inderdaad online gaan via een gebruikersvriendelijke interface. Maar ik vind dat we geen invloed mogen uitoefenen op de wijze waarop de opdrachtnemer de verificatie in de uitwerkings- en exploitatiefase verricht. Als wij de basis voor hun verificatie tijdens de uitwerkings- en exploitatiefase voorschrijven, nemen we eigenlijk een stukje verantwoordelijkheid terug. Terwijl we met z’n allen nu juist zo blij zijn dat we onder het PPS-regime de verantwoordelijkheden neerleggen bij wie ze het best kan dragen. Wij werken ten behoeve van de ontwikkeling van de Outputspecificatie met het PKM/ICOP-systeem. Die keuze kunnen we en willen we niet opdringen aan contractpartners. Dus het verplicht gebruiken van de uitgewerkte database voor verificatie en validatie in de uitwerkings- en exploitatiefase is niet aan de orde. Dat neemt niet weg dat we wel blij zijn dat Safire de input en het systeem gebruikt voor de verdere uitwerking. Het zegt iets over de flexibiliteit en de acceptatie van het systeem.”

Hoekemeijer deelt dit inzicht en voegt eraan toe dat het uitwisselen van informatie ook mogelijk is als er twee verschillende systemen gebruikt worden. ●